

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága
mint felülvizsgálati bíróság
Pfv.III.20.072/2010/4.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az I.r., a dr.Szabó Izabella ügyvéd által képviselt II.r., III.r. és V.r. felpereseknek, valamint a dr.Kondorossy Mátyás ügyvéd által képviselt IV.r. felperesnek a dr.Tasnády László ügyvéd által képviselt I.r., a dr.Papp Géza ügyvéd által képviselt IV.r. és a jogi főelőadó által képviselt VI.r. alperesekkel szemben kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróság előtt 5.P.20.775/2006. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.500/2009/6. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a II-III-V.r. felperesek által 26. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint a **p.-i** ingatlan az I.r. felperes, a 143 helyrajzi számú ingatlan a IV.r. felperes, a 129 helyrajzi számú ingatlan pedig 1/2-1/2-ed részben az I.r. felperes és felesége (korábban II.r. felperes) tulajdonában állt. A II.r. felperes halálát követően jogutódai a II-III-V.r. felperesek.

A felperesek a keresetükben együttesen 52.318.735 forint + ÁFA helyreállítási költségből és 167.377.300 forint elmaradt nyereségből álló káraik egyetemleges megfizetésére kérték az alperesek kötelezését. (A bíróság a II-III.r. alperesekkel szemben a pert elállás miatt megszüntette; az V.r. alperes esetében pedig az eljárás félbeszakadását állapította meg. A jogutód perbe lépésére, illetőleg perbe vonására nem került sor.)

A felperesek szerint az I.r. alperes a IV.r. alperes jogelődjének: az **E.** Kft-nek (továbbiakban: Kft.) által 1994. július 6-án a **M.** Bankon keresztül megvásárolt, eredetileg a **K.** Banknak **P. I.-**nal

szemben fennállott 54.800.000 forintos követelését adminisztratív manipulációval a végrehajtási eljárásban 219.000.000 forintra kerekítette fel, majd az ingatlanárverés során az ingatlanvagyon mélyen áron alul árverezte el a Kft. részére. Ezáltal a többi követelést kielégíteni nem lehetett, a felperesek pedig „nincstelenné” váltak. 1995. szeptember 15-én a Kft. kikényszerítésére az I.r. felperes házastársa és ifj.**P. I.** közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatokat tettek, amelyeket a végrehajtó úgy tekintett, mintha további elismert, lejárt követelések lennének és ezáltal a követelést jogtalanul 155.000.000 forintra növelte. Az I.r. alperes kártérítő felelőssége mindezek miatt a felperesek szerint a Vht. 236. §-ának (1) bekezdésében és a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel megállapítható. Miután a IV.r. alperes jogelődje jogsértően őriztette a **P.** család tulajdonát képező szállodát őrző-védő céggel, ezáltal abba a felperesek csak a jegyző birtokvédelmi határozata alapján 1996 februárjában juthattak be. Emiatt a szálloda állaga leromlott, azt működtetni nem lehetett, berendezésének egy részét elvitték. A IV.r. alperes jogelődje a felperesek szerint mint megbízó felel az őrzést végző betéti társaság jogellenes őrzésével felmerült károkért. A IV.r. alperes tekintetében jogsértő volt az is, hogy jogelődje 54.800.000 forintos tartozása helyett 219.000.000 forintra kért végrehajtást. A VI.r. alperes felelősségét a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése és a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény (Be.) 107. §-ának a) pontjára alapozták. A VI.r. alperes az I.r. felperes és házastársa vagyonára 1996. április 10-én elrendelt zárlatot az I.r. felperes tekintetében csak késve, 2000. november 14-én oldotta fel, holott a Be. 107. §-ának a) pontja szerint haladéktalanul kellett volna erről rendelkeznie. Ezáltal az ingatlanok tulajdonosai nem tudták a fennálló követeléseket az ingatlanvagyonukkal kielégíteni. A kereset szerint, az I. és a IV.r. alperesek érdek- és akarategységben egymásra épülő tevékenységükkel okozták a károsodást, amelyet a VI.r. alperes gondatlan mulasztása lehetővé tett, ezért kártérítő felelősségük a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdése szerint egyetemleges.

Az I., a IV. és a VI.r. alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében az I., II., III., IV., V.r. felperesek keresetét az I., IV., VI.r. alperesekkel szemben elutasította. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint az alperesek egyetemleges kártérítő felelőssége nem állapítható meg. A felperesek nem bizonyították, hogy a végrehajtási eljárások során az I.r. alperes a IV.r. alperest kedvezőbb helyzetbe hozta volna és a követelést manipulációval felkerekítette. Nem igazolt, hogy közhatalmi eszközök felhasználásával az ingatlanvagyon mélyen áron alul elárverezve a bevételt saját maga és a IV.r. alperes jogelődje hasznára fordította, amelynek következtében a hitelezők kielégítést

nem nyertek. **P. I.-né** és ifj. **P. I. II.r.** felperes ugyan büntetőfeljelentést tettek amiatt, hogy tartozáselismerő nyilatkozatukat fenyegetés hatására írták alá, a büntetőeljárás azonban nem vezetett eredményre és nincs bizonyíték arra sem, hogy a közjegyző előtt tett nyilatkozatokat megtámadták volna. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint a **IV.r.** alperes jogelődjének megbízásából a fegyveres őrök jogtalanul végezték a tevékenységüket, hiszen a felperesek birtokvédelem iránti kérelmének a jegyző helyt adott. Ez a jogsértő magatartás azonban 1996. február 1-jétől már nem állt fenn. A **IV.r.** alperes megalapozottan hivatkozott a vele szemben előterjesztett követelés elévülésére, mert az ötéves elévülési időn belül a kár megtérítésére vonatkozó konkrét felszólítást a felperesektől nem kapott. A felperesek által több alkalommal benyújtott végrehajtási kifogások egyike sem volt eredményes, a végrehajtó adott rendelkezései utólag ezért jogellenesnek nem minősíthetők. Azokban az esetekben pedig, amelyekben a felperesek kifogással nem éltek, hiányzik a Ptk. 349. §-a (1) bekezdésében meghatározott egyik előfeltétel. Az **I.r.** alperessel szemben előterjesztett kereset ezért alaptalan.

A **VI.r.** alperessel szembeni kereset kapcsán az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a határozatot hozó szerv a jogszabály által megengedett mérlegelés eredményeképpen döntött, amikor a zárlat feloldásáról határozott, ez a magatartása pedig a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése alapján a kártérítő felelősség megállapítására nem ad alapot.

A **II-III-V.r.** felperesek, valamint a **IV.r.** felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintve, a fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és a **II., III., IV. és V.r.** felpereseket az **I.r.** alperes javára megállapított elsőfokú perköltség térítése alól mentesítette azzal, hogy a le nem rótt 900.000 forint kereseti illetékből 180.000 forint megfizetésére a **IV.r.** felperest kötelezte; ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást mellőzve az általa relevánsnak tartott tényeket rögzítette. A megállapított tények, a felperesek kereseti kérelme és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt a következtetést vonta le, hogy miután a felperesek részben természetes személyek, részben pedig jogi személy, ezért természetüknél fogva közös káruk nem lehet. A keresetükben nem volt megjelölve, hogy a kártérítést milyen arányban kérik, illetve melyik kárt milyen jogi alapon. Nincs tényelődás arra sem, hogy a hotelra vagy a motel-konferencia központra vonatkozik-e a helyreállítási költséget értékelő árajánlat. Nem ismert, hogy a létesítményeket ki működtette és milyen eredménnyel, illetőleg, hogy egyáltalán működtek-e. A másodfokú bíróság szerint a keresetben kártípusonként elő kellett volna adnia a felpereseknek,

hogy a megjelölt összeg egészben vagy valamely részében kinek a kára. Miután az I.r. alperes az ellenkérelmében vitatta, hogy a perbeli hotel, motel-konferencia központ 1995. év elején üzemelt volna, ezt a tényt a felpereseknek kellett volna bizonyítaniuk, bizonyítási kötelezettségüknek azonban nem tettek eleget. Amennyiben pedig a létesítmények egyébként sem üzemeltek, akkor a birtokháborításnak az ügy elbírálása szempontjából nem is volt jelentősége. A felperesek tehát egyetemlegesen vagy együttesen kárigényt nem érvényesíthettek a Ptk. 335. §-ának (1) bekezdésében és a 334. §-a (3) bekezdésében foglalt feltételek hiányában, illetőleg az alperesek kárfelelősségének egyetemlegessége is kizárt. A kereset ténybeli alapja a felpereseknek a perbeli létesítményekből történt kizárása és ennek folytán keletkezett épületkár, illetőleg elmaradt haszon, amely a IV.r. alperes által megbízott betéti társaság magatartásának következménye, erre tekintettel az I. és a VI.r. alperesnek nincs olyan magatartása, ami a kereset szerinti kárral okozati összefüggésben lenne. A IV.r. alperessel szemben előterjesztett követelés azonban elévült. A felperesek által 2000. szeptember 12-én írt levél általános megállapításokat tartalmaz, nem tekinthető olyan teljesítésre irányuló írásbeli felszólításnak, amely a Ptk. 327. §-ának (1) bekezdése szerint az elévülést megszakította volna. A felperesek az 1996. évi birtokbavételről felmérhették káraikat, így az igényérvényesítésre lehetőségük volt, ennek ellenére a keresetlevelet csak 2002. január 14-én terjesztették elő. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a II-III-V.r. felpereseknek a közbenső ítélet meghozatalára, illetőleg az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására irányuló fellebbezését, valamint a IV.r. felperesnek a keresetének helyt adó döntés meghozatalára irányuló fellebbezését alaptalannak tartotta, az I.r. alperesnek megítélt elsőfokú perköltségre vonatkozó fellebbezéssel azonban egyetértett és az elsőfokú ítélet fellebbeezett rendelkezését e körben részben megváltoztatta.

A jogerős ítélet ellen a II., III. és V.r. felperesek éltek felülvizsgálati kérelemmel, amelyben a jogerős ítélet támadott részének a hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú ítéletet megváltoztató és az alpereseket a keresetük szerint marasztaló döntés meghozatalát kérték. Jogi álláspontjuk szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. §-ának (2) bekezdését és a Be. 159. §-ának (4) bekezdését. A felülvizsgálati kérelem szerint a jogerős ítélet iratellenesen állapította meg, hogy a felperesek nem bizonyították azt, hogy az I. és a IV.r. alperesek az 54.800.000 forintos követelést egymással akarategységben, jogsértően 219.000.000 forintra emelték fel és ezáltal kielégítetlenül maradt a többi hitelező. Az iratokhoz becsatolt bírósági végzésből megállapítható, hogy a hitelezők közül a legnagyobb követelése a IV.r. alperes jogelődjének volt és az pontosan 54.817.000 forintot tett ki. Rendelkezésre álltak a tartozáselismerő nyilatkozatok is, amelyek

bizonyították, hogy az kizárólag az I.r. felperessel szembeni eredménytelen végrehajtás esetére jogosítja fel a hitelezőt az igényérvényesítésre 54.800.000 forint összegben. Ezzel szemben a végrehajtó 2005. augusztus 5-én kelt díjjegyzékéből megállapítható, hogy a végrehajtási ügyérték 219.042.112 forint volt. A Tótszegi Tibor végrehajtó által 2000. december 6-án készített felosztási terv kizárólag a IV.r. alperes jogelődjének igényét rendelte kielégíteni. A jogalap nélkül négyszeresére növelt végrehajtási ügyérték vezetett ahhoz, hogy a nagyértékű ingatlanok mindegyike elárverezésre került jóval a forgalmi értéke alatt. Ez a jogsértő magatartás pedig okozati összefüggésben áll a felperesek kárával, amely az ingatlanok elvesztése, a teljes vagyonvesztésük miatt következett be.

Nyilvánvaló, hogy nem a végrehajtási kifogások eredményessége, hanem csak azok igénybevétele alapozza meg a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése szerint a kártérítés iránti keresetindítás jogát. A jogerős ítélet indokolásából pontosan nem állapítható meg az sem, hogy melyek azok az esetek, amelyekben a felperesek nem éltek kifogással és ezért hiányzik a kártérítés megállapításához szükséges jogszabályi előfeltétel, a jogorvoslati út kimerítése.

A felülvizsgálati kérelem szerint a IV.r. alperessel szemben előterjesztett kártérítési igény nem évült el, figyelemmel a 2000. szeptember 19-én kelt ügyvédi felszólítás, valamint az I. és a IV.r. alperesek ellen tett büntetőfeljelentés tartalmára, amelyek az elévülést megszakították.

A VI.r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem tekintetében a másodfokú bíróság által kifejtett jogi álláspont jogsértő, mert a zár alá vétel feloldása tekintetében a nyomozhatóságnak nincs mérlegelési jogköre a Be. vonatkozó előírásai értelmében. Miután az I.r. felperessel szemben a büntetőeljárást bűncselekmény hiányában 1999. január 8-án megszüntették, nem volt indoka annak, hogy csak két évvel az eljárás megszüntetését követően 2000. november 14-én oldják fel a bűnügyi zárlatot. A bűnügyi zárlat pedig akadályozta a felpereseket abban, hogy a hitelezőkkel egyezségekre jutva, reális forgalmi értéken történjen a vagyontárgyak értékesítése. A felpereseknek a saját tulajdonú ingatlanaik felett semmiféle rendelkezési joguk nem volt az árverési értékesítés időpontjában. A VI.r. alperesnek ez a gondatlan mulasztása okozta, hogy a végrehajtó jogsértő módon árverezhette el az ingatlanokat. Akarategység hiányában is fennáll az egyetemleges felelősség abban az esetben, ha valakinek a gondatlan mulasztása tette lehetővé a harmadik személy szándékos károkozását (BH 2005.198.). A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperesek szerint a Ptk. 335. §-ának (1) bekezdése és a 334. §-ának (3) bekezdése értelmében a felperesek követelése együttesen érvényesíthető kárigény, a felperesek egységes pertársaságot alkotnak.

Az I., IV., VI.r. alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése és a 275. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 213. §-ának (1) bekezdésében és a Pp. 215. §-ában foglaltak szerint a bíróságnak az érdemi döntésben a felperesek kereseti kérelméről kellett döntenie, az érvényesíteni kívánt jog alapjául a kereseti kérelemben hivatkozott tények alapján. A másodfokú bíróság az ítélete indokolásában helyesen utalt arra, hogy a felperesek pontosan nem részletezték felmerült káraikat, ebből következően nem volt megállapítható, hogy kártípusonként ki milyen mértékű kártérítést igényel külön-külön az egyes alperesek eltérő magatartásaira (mulasztásaira) alapítva. A bíróság ezért csak a keresetben megjelölt károkból indulhatott ki, vagyis abból, hogy a felperesek kárként az ingatlanoknak azt a károsodását, továbbá annak a haszonnak elmaradását tekintik, amelyek azért következtek be, mert a birtoklástól, illetőleg a haszonszerző tevékenységtől őket elzárták. A keresetben megjelölt 245.446.379 forint ugyanis részben az 52.318.735 forint ÁFA-val növelt összegű helyreállítási költségből, továbbá a 167.377.300 forint elmaradt nyereségből állt. A bíróságnak ezért azt kellett elbírálnia, hogy ezekért a károkért az I., a IV. és a VI.r. alperesek kártérítő felelőssége megállapítható-e.

Mindebből az is következik, hogy nem a végrehajtó díjjegyzékében megállapított végrehajtási ügyértéknek, illetőleg a felosztási tervnek volt jelentősége, mert a felperesek állított kára valójában abból keletkezett, hogy az őrző-védő cég jogtalanul tartotta az ingatlant lezárva, ezért pedig az I.r. és a VI.r. alperes felelőssége nem áll fenn. Az nem volt vitatott a perben, hogy a felpereseknek volt olyan tartozása, amely a végrehajtási eljárás megindítását megalapozta. A pilisszentkereszti 1429 helyrajzi számú ingatlan, valamint a 143 helyrajzi számú ingatlan árverése során befolyt vételár nem fedezte a felperesek által nem vitatottan fennálló 54.827.527 forint tartozást, ezért a harmadik ingatlan árverése ugyancsak indokolt volt. Az ingatlan károsodása és az esetleges elmaradt haszon nem áll összefüggésben az I.r. alperesnek a felperesek által kifogásolt tevékenységével, a keresetet elutasító ítélet pedig ezen alapult, függetlenül attól, hogy a végrehajtási kifogások eredményesek voltak-e, illetőleg, hogy mely esetekben hiányzik a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése szerinti előfeltétel, a jogorvoslati út kimerítése.

A bíróság a jogerős ítélet indokolásában megalapozottan, jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a IV.r. alperessel szemben előterjesztett követelés elévült. A másodfokú bíróság helyesen állapítja meg, hogy 1996. szeptember 5-étől nem volt akadálya annak, hogy a felperesek a birtoksértő módon őrzött ingatlanukat birtokba vegyék, káraikat felmérhették, kárigényüket azonban csak 2002. január 14-én érvényesítették, így a követelésük elévült [Ptk. 324. § (1) bekezdés]. A Legfelsőbb Bíróság egyetért a másodfokú bíróság által kifejtett állásponttal a tekintetben is, hogy az elévülést megszakító, teljesítésre irányuló írásbeli felszólításról akkor van szó, ha abból a jogosult, a kötelezett személye és a követelt pontos összeg megállapítható. Ilyen tartalmú felszólítás hiányában a felülvizsgálati kérelem alaptalanul hivatkozik az elévülés megszakadására, ebből következően a IV.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elévülés miatt elutasító jogerős ítélet nem jogszabálysértő.

A felülvizsgálati kérelem a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 159. §-ának (4) bekezdése hibás értelmezésére utal, ez a szabály azonban a vagyon zár alá vételének elrendelésekor (1996. április 18.), illetőleg a zár alá vétel feloldásáról szóló határozat meghozatalakor (2000. november 14.) nem volt hatályban. A zár alá vétel feloldását szabályozó, akkor hatályos jogszabály [a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 107. §-a a) pontja] értelmében a zár alá vételt fel kell oldani, ha az elrendelésének oka megszűnt. A zár alá vétel olyan ideiglenes jellegű kényszerintézkedés, amelynek esetében sem a birtoklásban, sem a használatban nincs korlátozás. Abban a kérdésben, hogy a bűnügyi zárlat elrendelésének törvényi feltételei még fennállnak-e, a büntetőeljárásban eljáró hatóságnak, illetőleg a bíróságnak kell döntenie. Az adott esetben azonban a kereseti kérelem olyan károk megtérítésére irányult, amelyek nem azzal álltak okozati összefüggésben, hogy a VI.r. alperes mikor döntött zár alá vétel feloldásáról az I.r. felperes, illetőleg házastársa vagyona tekintetében. Miután a zár alá vétel csak a tulajdonos rendelkezési jogát korlátozza, az ingatlan károsodásának megakadályozását, az ingatlanban haszonszerző tevékenység végzését az nem befolyásolta. A jogerős ítélet ezért a VI.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet is megalapozottan utasította el.

A kifejtettekre tekintettel a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt nem jogszabálysértő, ezért azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban az I., a IV. és a VI.r. alpereseknek perköltsége nem merült fel, ezért erről rendelkezni nem kellett; a le nem rótt felülvizsgálati illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM

rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. június 30.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Udvary Katalin s.k.
előadó bíró, Dr. Almásy Mária s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő